

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Sfinansowano ze środków
Ministra Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

instytut muzyki i tańca

KALENDARZ 2020

Wielcy
ZAPOMNIANI

KOMPOZYTORZY POLSCY

Wielcy ZAPOMNIANI 2020

STYCZEŃ

Teofil Franciszek Ksawery Scharwenka

ur. 6 stycznia 1850 roku w Szamotułach, zm. 8 grudnia 1924 roku w Berlinie

Na przełomie XIX i XX w. Ksawery Scharwenka cieszył się ogromną międzynarodową sławą jako pianista-wirtuoz i kompozytor. Koncertował w całej Europie i Ameryce. Przez ówczesną krytykę był uważany za jednego z najwybitniejszych pianistów swojej ery i wymieniany jednym tchem z Antonim Rubinsteinem i Franciszkiem Lisztem.

Ojciec Ksawerego był niemieckim protestantem, a matka Polką - katoliczką. Urodzony i wychowany w Wielkopolsce, w sposób szczególny czuł się związany z wiejską posiadłością Ruks Młyn (Ruxmühle), należąca do rodziny ze strony matki, gdzie wraz z bratem Filipem (także muzykiem) spędzał bez troski i pełne szczęścia wakacje. Ksawery chodził do powszechnej szkoły podstawowej w Szamotułach, potem do gimnazjum w Poznaniu (obecnie III LO im. Jana Kantego). Lata szkolne były dla niego prawdziwą udręką. U wychowawców zyskał sobie opinię ucznia leniwego i nieuwważnego. On sam szczerze nie cierpiał szkoły z powodu brudu i smrodu, a także ze względu na drastyczne metody egzekwowania dyscypliny (kary cielesne i kłęczenie na grochu!).

Któż by przewidział, że ten „leniwy uczeń” zostanie wybitnym pedagogiem i założy własne konserwatoria w Berlinie i w Nowym Yorku. I pomyśleć, że ojciec chciał go wysłać na... medycynę.

Już w czasach nauki w poznańskim gimnazjum Ksawery zaczął komponować. Rozwinął skrzydła na studiach w Berlinie i wkrótce miał już okazały dorobek kompozytorski. Niemal wszystkie jego dzieła doczekały się prawykonań i były niezwykle popularne w repertuarach koncertowych. Cała jego twórczość została wydana przez niemieckie wydawnictwo Breitkopf & Härtel. Niestety, wkrótce po śmierci kompozytora utwory te uległy zapomnieniu. Obecnie muzyka Scharwenki odkrywana jest na nowo.

Wychowany na styku kultur, w Polsce pod niemieckim zaborem a potem w Berlinie, sam uważał siebie za niemieckiego chrześcijanina, ale jego polskie korzenie i sympatie pozostały z nim na całe życie, a polska kultura muzyczna z wyraźnym „duchem” Chopina odcisnęła piętno na jego twórczości fortepianowej.

Scharwenka zasłużył się też dla rozwoju światowej pianistyki jako pedagog. Był wybitnym nauczycielem-metodykiem i jednocześnie mistrzem dla swoich uczniów. Podobno był też niezwykle popularną i sympatyczną osobą. Wspominany jest jako człowiek bogaty duchem i wręcz tryskający poczuciem humoru. Nie widać tego może na portrecie kompozytora, namalowanym przez jego córkę Lucie – widocznie postrzegala ojca jako pełnego dostojęstwa, surowego człowieka.

Co roku w czerwcu odbywa się w Szamotułach Festiwal im. Filipa i Ksawerego Scharwenków.

Franz Xaver Scharwenka, obraz namalowany przez córkę - Lucie Scharwenka, 1909. Ze zbiorów Fundacji Scharwenka w Bad Saarow www.scharwenka-stiftung.de.

Międzynarodowy Konkurs Muzyki Polskiej im. Stanisława Moniuszki w Rzeszowie już we wrześniu 2021. Informacje: www.konkursmuzyki-polskiej.pl

Piotr Rytel

ur. 16 maja 1884 w Wilnie, zm. 2 stycznia 1970 w Warszawie

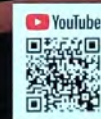
Kompozytor, pedagog i krytyk muzyczny. W latach 1903-08 studiował grę na fortepianie w klasie Aleksandra Michałowskiego oraz kompozycję pod kierunkiem Zygmunta Noskowskiego w Instytucie Muzycznym w Warszawie. Od roku 1911 do 1939 pracował jako wykładowca na tej uczelni – wykładał harmonię, formy muzyczne i kompozycję. W czasie II wojny światowej uczył w tajnym Konserwatorium Stanisława Kazury.

Przez całe dorosłe życie prowadził bardzo aktywną działalność publicystyczną. Publikował w prasie artykuły, felietony i recenzje pod pseudonimem „Witold Szeliga”. W publikacjach krytycznych okazywał niechęć do modernizmu w muzyce, co stało się przyczyną ostrego konfliktu m.in. z Karolem Szymanowskim.

Nic dziwnego, bo w swojej własnej twórczości – jak o nim pisał Józef Reiss – „snuł tradycję romantyczną”. Komponował poematy symfoniczne utrzymane w stylistyce romantycznej i nawiązujące tematycznie do literatury romantycznej (takie jak m.in.: *Sen Dantego*, *Grażyna*, *Święty gaj*, *Korsarz*); opery (m.in.: *Krzyżowcy*, *Andrzej z Chełmna*); balety (*Śląski pierścień*, *Faun i Psyche*); kantaty na głosy solowe, chór i orkiestrę a także mniejsze utwory przeznaczone na takie instrumenty jak: fortepian, klarnet, skrzypce i akordeon.

Do pracy pedagogicznej powrócił w roku 1956 i przez kolejne 5 lat pełnił funkcję rektora Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Sopocie. Zajmował się również działalnością społeczną – był zaangażowany w tworzenie i prowadzenie takich organizacji jak: Stowarzyszenie Współczesnych Kompozytorów Polskich, Związek Sprawozdawców Muzycznych i Teatralnych, Towarzystwo im. Fryderyka Chopina i Warszawskie Towarzystwo Muzyczne.

Został uhonorowany wieloma nagrodami i odznaczeniami, m.in. w 1937 otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, w 1960 – Nagrodę miasta Gdańska.

50 ROCZNICA ŚMIERCI

PN	WT	ŚR	CS	PT	SOB	N
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

170 ROCZNICA URODZIN